

ÎNCHEIERE

13 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului,
judecători

Galina Stratulat
Maria Ghervas
Dumitru Mardari

examinând cererea lui Petcu Ghenadie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 40 din Codul căsătoriei și a familiei, în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și a art.166 alin.6) din Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001,

în cauza civilă, la cererea înaintată de Petcu Ghenadie, cu participarea persoanelor interesate Petcu Natalia și Serviciu Stare Civilă privind constatarea inexactității în actul de stare civilă,

c o n s t a t ă:

La 06 mai 2015, Petcu Ghenadie s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată prin care a solicitat constatarea inexactității în certificatul de divorț nr.327 din 06 decembrie 2014 prin schimbarea datei desfacerii căsătoriei și anume din 06 decembrie 2014 în 18 septembrie 1998.

În motivarea cererii a indicat că, prin hotărârea judecătorească Soroca din 03 septembrie 1998 a fost desfăcută căsătoria dintre Petcu Ghenadie și Petcu Natalia, însă pentru eliberarea certificatului de divorț soții s-au adresat la Oficiul Stării Civile la 06 decembrie 2014.

Sușține Petcu Ghenadie că, indicarea în certificatul de divorț a datei desfacerii căsătoriei, 06 decembrie 2014 este greșită, iar în momentul adresării eliberării certificatului de divorț Oficiul Stării Civile urma să indice data desfacerii căsătoriei, 18 septembrie 1998.

Menționează că, în temeiul art. 39 din Codul familiei, momentul desfacerii căsătoriei se consideră data la care hotărârea judecătorească a devenit irevocabilă.

Însă contrar acestor prevederi Oficiul Stării Civile a indicat în certificatul de divorț data desfacerii căsătoriei 06 decembrie 2014, astfel aplicând prevederile art.40 din Codul căsătoriei și familiei din redacția Legii din 1969.

Consideră petiționarul că inexactitatea din certificatul de divorț urmează a fi corectată.

Prin hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău, din 01 iulie 2015, cererea înaintată de Petcu Ghenadie a fost admisă.

S-a constatat faptul inexactității înscrierii în actul de divorț nr.327 din 06 decembrie 2014 emis de Oficiul Stării Civile Soroca privind desfăcerea căsătoriei dintre

Petcu Ghenadie și Petcu Natalia, la rubrica data desfacerii căsătoriei fiind indicată greșit data de 06 decembrie 2014, urmând a fi substituată prin data de 18 septembrie 1998.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Petcu Natalia, la 13 iulie 2015 a declarat apel împotriva hotărârii judecătoreiei Botanica mun. Chișinău din 01 iulie 2015, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii de respingere a cererii înaintate de Petcu Ghenadie.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017, s-a admis apelul declarat de Petcu Natalia, s-a casat hotărârea judecătoreiei Botanica mun. Chișinău din 01 iulie 2015, și s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a respins ca neîntemeiată cererea înaintată de Petcu Ghenadie.

La 02 martie 2017 Petcu Ghenadie a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei și menținerea hotărârii judecătoreiei Botanica mun. Chișinău din 01 iulie 2015.

De asemenea, a contestat cu recurs și încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2016 prin care s-a respins propunerea de recuzare a judecătorilor înaintată de Petcu Ghenadie, solicitând casarea acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2017 s-a declarat inadmisibil recursul înaintat de Petcu Ghenadie.

La 20 octombrie 2017, Petcu Ghenadie a depus cerere de revizuire împotriva încheierii Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2017, solicitând admiterea cererii de revizuire, anularea încheierii menționate și transmiterea cauzei spre rejudecare în instanța de recurs.

Totodată, revizuiantul a depus cerere cu privire la controlul conformității unei legi cu normele constituționale, prin ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 40 din Codul căsătoriei și a familiei, în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și a art.166 alin.6) din Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001.

În motivarea cererii a indicat că analiza pe care o impune controlul de constituționalitate trebuie, în mod necesar, să clarifice situația juridică reglementată prin normele de lege criticate.

Menționează că sintagma „din momentul înregistrării desfacerii căsătoriei la organele de înregistrare a actelor de stare civilă” prevăzută la art.40 din Codul căsătoriei și familiei în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și art.166 alin.6) Codul familiei din 26 octombrie 2000, în vigoare din 26 aprilie 2001, care prevede că căsătoria desfăcută pe cale judecătorească până la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră desfăcută de la data înregistrării divorțului la organul de stare civilă, aduce atingere directă dreptului fundamental al persoanei la desfacerea căsătoriei și ca consecință la garantarea dreptului de proprietate.

Relatează că fiind constatată și stabilită prin hotărâre de judecată desfacerea căsătoriei, aceasta nu urmează a fi constatată din nou de către Oficiul Stării Civile, odată ce hotărârea judecătorească a rămas definitivă și irevocabilă, având autoritate lucrului judecat.

Certificatul de divorț eliberat de Oficiul Stării Civile nu este altceva decât transcrierea faptului stabilit prin hotărâre judecătorească definitivă.

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a art.40 din Codul căsătoriei și a familiei în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și art.166 alin.6) din Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001, Colegiul civil, comercial și de

contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, din următoarele considerente.

Curtea Constituțională prin hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a menționat că o condiție obligatorie pentru ca instanța de judecată să dispună ridicarea excepției de neconstituționalitate rezidă în verificarea dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1) lit. a) din Constituție.

Totodată, a hotărât că judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea Supremă de Justiție, nu are în competență de a decide admisibilitatea sesizării, întrucât Curtea Constituțională a constatat că sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

Totuși, aplicînd *mutatis mutandis* raționamentele expuse de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, se reține următoarele.

(1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție:

În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a art. 40 din Codul căsătoriei și a familiei în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și art.166 alin.6) din Codul familiei în redacția din 26 decembrie 2000, ține de competența Curții Constituționale.

(2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

În speță, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de către revizuiantul Petcu Ghenadie în dosarul 2rh-240/17, care se află la examinare în ordine de revizuire la Curtea Supremă de Justiție.

(3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei

În acest sens, Curtea Constituțională a relevat că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

În acest, sens, Curtea Supremă de Justiție urmează să constate dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, și dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea chestiunii.

(4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Colegiul reține că prevederile contestate nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

Respectiv, una din condițiile de ridicare a excepției de constituționalitate reprezintă aplicarea prevederilor contestate la soluționarea cauzei.

În pct. 73 al hotărârii precitate Curtea Constituțională a statuat că excepția de neconstituționalitate, poate fi ridicată atât asupra actelor în vigoare, cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, cât și asupra actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă în soluționarea cauzei.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, relevă următoarele.

În speța dedusă judecării, reclamantul prin cererea înaintată în procedură specială solicită constatarea inexactității în certificatul de divorț nr.327 din 06 decembrie 2014 prin schimbarea datei desfacerii căsătoriei și anume din 06 decembrie 2014, în 18 septembrie 1998.

Esența litigiului este aceea că Petcu Ghenadie consideră că Oficiul Stării Civile a comis unele inexactități referitoare data desfacerii căsătoriei, indicând data de 06 decembrie 2014, fără a ține cont de faptul că căsătoria a fost desfăcută prin hotărâre judecătorească la 03 septembrie 1998.

Dispoziția art. 40 din Codul căsătoriei și familiei în redacția Legii din 1969, prevedea că căsătoria se consideră încetată din momentul înregistrării desfacerii căsătoriei la organele de înregistrare a actelor de stare civilă.

În prezent, art.39 alin. (1) din Codul familiei statuează că în cazul desfacerii căsătoriei la organul de stare civilă, aceasta încetează din ziua înregistrării divorțului, iar în cazul desfacerii căsătoriei pe cale judecătorească – din ziua când hotărârea instanței judecătorești a rămas definitivă.

Art.166 alin.6) din Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001, prevede că căsătoria desfăcută pe cale judecătorească până la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră desfăcută de la data înregistrării divorțului la organul de stare civilă.

Colegiul constată că excepția de neconstituționalitate invocată de Petcu Ghenadie de fapt vizează în abstracto problema de aplicare a legi la momentul examinării litigiului în fond.

De asemenea, instanța de recurs consideră că normele a cărei constituționalitate se cer a fi verificate, nu sunt aplicabile raporturilor juridice în cauză, or căsătoria dintre soți a fost desfăcută prin hotărârea judecătorească la 03 septembrie 1998, când erau în vigoare prevederile art.40 din Codul căsătoriei și familiei în redacția Legii din 1969, norma prevedea că căsătoria se consideră încetată din momentul înregistrării desfacerii căsătoriei, la fel și după adoptarea noului Cod a familiei, legiuitorul a menționat că căsătoria desfăcută pe cale judecătorească până la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră desfăcută de la data înregistrării divorțului la organul de stare civilă.

La caz, hotărârea judecătorească a fost pusă în executare la 06 decembrie 2014.

Respectiv, hotărârea judecătorească de desfacerea a căsătoriei din 03 septembrie 1998 nu a fost înregistrată la Oficiul Stării Civile, așa cum prevedea normele de drept la acel moment, pentru a fi constatat momentul încetării căsătoriei.

În acest sens, se menționează că atât instanța de fond, cât și instanța de apel, la examinarea cererii petiționarului în baza art.331-334 din Codul de procedură civilă, nu au aplicat prevederile art. 40 din Codul căsătoriei și familiei în redacția Legii din 1969 și art.166 alin.6) Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001, dar s-a verificat corectitudinea înscrierii datei desfacerii căsătoriei în actul de stare civilă, în conformitate cu art.41-48 din Legea nr.100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă.

Colegiul consideră că norma a cărei constituționalitate se cere a fi verificată, nu este aplicabilă raporturilor juridice în cauză.

Deci, având în vedere că nu sunt întrunite condițiile menționate la paragraful 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova, rezultă nețemeinicia cererii lui Petcu Ghenadie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și, cu titlu de consecință, urmează a fi respinsă.

Totodată urmează de reținut, că conform art. 135 alin.1) lit. g) din Constituție, Curtea Constituțională urmează a fi sesizată de către Curtea Supremă de Justiție în cazul în care excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul unui proces aflat pe rolul acestuia.

Reieșind din normele de drept menționate supra, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar atunci când procesul civil se află în examinare pe rolul instanței în ordine de recurs și nici de cum în cadrul examinării unei cereri de revizuire, care este o cale extraordinară de atac, adică după finalizarea procesului de judecare a cauzei.

În conformitate cu art.12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Cererea depusă de Petcu Ghenadie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 40 din Codul căsătoriei și a familiei, în redacția Legii din 26 decembrie 1969 și a art.166 alin.6) din Codul familiei, în vigoare din 26 aprilie 2001, se respinge ca neîntemeiată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,

Galina Stratulat

judecători

Maria Ghervas

Dumitru Mardari